

Patiënten met wisselend bewustzijn op basis van een organisch-cerebrale stoornis zijn zeker geen geschikte kandidaten voor behandeling met depot-neuroleptica, noch in, noch buiten de kliniek. Ik heb deze indicatie in mijn artikel dan ook niet vermeld.

Groningen, maart 1972

H. M. VAN PRAAG

Nieuwe ontwikkelingen op het terrein van de antidepressiva

Voor het door VAN PRAAG (1972) in de punten 1, 2 en 3 gestelde betuig ik gaarne mijn dank. Ik blijf echter de mening toegedaan dat in het oorspronkelijke artikel te weinig tot uiting komt dat bij het voorschrijven van antidepressiva een kritische instelling ten zeerste gewenst is. Het gezag van een hoogleraar-onderzoeker kan licht te hoge verwachtingen wekken. Uit het thans gebezigde: „Bepaalde depressieve syndromen komen voor behandeling in aanmerking” wordt dan ook een toe te juichen afzwakking gezien van het oorspronkelijk gestelde „Heilzaam effect . . .”.

In punt 4 raakt de eerste zin de kern van de kwestie niet, is de tweede voor tweeërlei uitleg vatbaar: of persoonlijk, of zakelijk. Of mijn (na)scholing leemten vertoont, is te onbelangrijk om daaraan in het Tijdschrift aandacht te besteden; dat „De psychiatrische (na)scholing blijkbaar leemten vertoont” kan ten volle worden onderschreven.

Literatuur: PRAAG, H. M. VAN (1972) *Ned. T. Geneesk.* 116, 206. — SCHEFFER, H. K. (1972) *Ned. T. Geneesk.* 116, 206.

's-Gravenhage, februari 1972

H. K. SCHEFFER

Ik heb er bij herhaling op gewezen dat er geen universele antidepressiva bestaan. Ik volsta met één voorbeeld, gekozen uit mijn boek *Psychofarmaca* (bl. 133 en 134): „. . . antidepressiva zijn werkzaam bij bepaalde vormen van depressiviteit. Dit impliceert dat het onjuist zou zijn deze middelen klakkeloos voor te schrijven bij iedere depressieve ontstemmingstoestand. Hun indicatiestelling vereist, integendeel, een zorgvuldige differentiatie van de verschillende depressie-typen.” Ook in het onderhavige artikel werd op de noodzaak van selectieve indicatiestelling van antidepressiva gewezen. Ik noemde de groep van de vitale depressies als hun indicatiegebied bij uitstek. Nadere uitwerking van dit begrip viel buiten het raam van het artikel.

Tenslotte, ik heb géén (te) hoge verwachtingen willen wekken, wél willen wijzen op enkele ontwikkelingen die ik veelbelovend vind. Veelbelovend, wegens de mogelijke therapeutische implicaties (al zijn die nog onzeker, hetgeen aan het einde van iedere paragraaf met zoveel woorden werd gezegd). Veelbelovend, in het bijzonder, omdat zij erop wijzen dat bij het zoeken naar nieuwe antidepressiva, gerichte research het lijkt te gaan winnen van het toeval.

Groningen, maart 1972

H. M. VAN PRAAG

BERICHTEN

Buitenland

GROOT-BRITANNIË

Monogame mug. Vroeger dacht men dat het wijfje van *Aedes aegypti* — overbrenger van gele koorts en dengue — herhaaldelijk met verscheidene mannetjes copuleerde. Er zijn mededelingen over 40 copulaties voorafgaande aan haar eerste bloedmaaltijd en zelfs van over de 50 copulaties met 11 mannetjes in één uur tijd. Maar in 1967 stelde CRAIG vast dat een uit klieren van het eerste mannetje afkomstige substantie het wijfje blijvend refractair maakte tegen verdere inseminatie. De stof bleek een peptide te zijn, die „matrone” werd genoemd. De werking ervan kan, ook zonder dat men laat copuleren, worden aangetoond door de mannelijke klier in de buik van het wijfje te implanteren. De vele copulaties zoals die vroeger zijn waargenomen, blijven dan ook zonder effect: het zijn slechts mechanische paringsbewegingen die even lang duren (12 seconden) als een echte copulatie; maar er wordt geen sperma overgedragen op het wijfje, dat in feite monogaam is. Het mannelijke peptide-feromon met de mooie naam „matrone” oefent zijn werking uit via het eindganglion van de buik van het wijfje, welk ganglion bij insecten bekend is als het orgaan dat de paring beheerst. Het werkt via nervale weg. Wordt het ganglion verwijderd uit een refractair wijfje, dan begaat dit wijfje een aantal copulaties waarbij de bursa copulatrix gevuld wordt met sperma van verscheidene mannetjes. Merkwaardig is, dat een refractair geworden wijfje toch mannetjes aantrekt die een copulatiepoging doen; bij andere insecten heeft een refractair wijfje geen attractie voor mannetjes. Misschien staat de paring bij vele insecten onder invloed van mannelijke en vrouwelijke geuren of van feromonen die in het refractaire stadium niet worden afgescheiden, terwijl daarentegen bij

muggen het mannetje wordt aangetrokken door de vleugelslag-toonhoogte van het wijfje, en deze toonhoogte blijft onveranderd. Het is reeds lang bekend dat mannetjes-muggen proberen te copuleren met een stemvork van de juiste toonhoogte. (*Nature*, 18 febr. bl. 366.)

Uitbreiding gezondheidsdiensten. De minister van sociale diensten en volksgezondheid, Sir KEITH JOSEPH, is erin geslaagd, een groter deel van het nationaal budget voor zijn departement te krijgen, in het bijzonder voor de gezondheidsdienst. Financieel betekent dit dat hij voor de komende vijf jaar een bedrag van £ 13.000 miljoen ter beschikking zal hebben, dat is £ 2000 miljoen méér dan de afgelopen vijf jaar. Belangrijke objecten die zullen profiteren: vernieuwing van ziekenhuizen (50 pct meer dan in de voorafgaande vijf jaar), oprichting of modernisering van 230 streekziekenhuizen „district general hospitals,” plaatselijke „community hospitals” waarover Sir KEITH binnenkort nadere mededelingen zal doen, speciale centra gericht op arthritis, „the largest cause of disability among working men”. Later zal hij maatregelen aankondigen met betrekking tot de wachtlijsten en eerste-hulpdiensten. Over de Cinderella-diensten voor bejaarden, geesteszieken en invaliden zeide hij dat deze reeds beginnen te profiteren van het extra-geld en de vergrote aandacht. (*Comm. Med.*, 18 febr., bl. 86.)

VERENIGDE STATEN

Inventarisering van geneesmiddelen die zonder recept verkrijgbaar zijn. De Food and Drug Administration (FDA) gaat een inventarisatie opmaken van de tienduizenden „over the counter” (OTC) verkrijgbare geneesmiddelen. De FDA-commissioner CHARLES G. EDWARDS heeft vastgesteld: „we do